

Social- og indenrigsminister Astrid Krag's talepapir

Anledning	Samrådsspørgsmål Å
Dato / tid	24. juni 2020 kl. 15
Sted	
Talens varighed	Ca. 17 minutter

Samrådsspørgsmål stillet af Anni Matthiesen (V) og Karina Adsbøl (DF).

Samrådsspørgsmål Å

"Vil ministeren redegøre for status og opfølgningen på "Aftale om initiativer for sårbare og udsatte grupper i forbindelse med COVID-19" af 17. april 2020, herunder oplyse, om det er ministerens holdning, at borgere i botilbud har og har haft de samme frihedsrettigheder, som andre borgere, og om ministeren er bekendt med, at der har været ulovlig frihedsberøvelse af borgere i botilbud?"

Det talte ord gælder

[Indledning]

- Tak for ordet og for anledningen til at gøre status på vores *aftale fra den 25. april 2020 om initiativer for sårbare og udsatte grupper i forbindelse med COVID-19.*
- Jeg er også blevet bedt om at oplyse, om det er min holdning, at borgere i botilbud har og har haft de samme frihedsrettigheder, som andre borgere, og om jeg er bekendt med, at der har været ulovlig frihedsberøvelse af borgere i botilbud.

[Generel status på håndteringen af COVID-19 på socialområdet]

- Inden jeg svarer mere konkret, vil jeg gerne benytte lejligheden til at få gjort status mere generelt.
- Socialområdet har jo fra starten været et *kritisk område*.
- Udsatte medborgere har derfor som udgangspunkt fortsat skullet have den hjælp og støtte, som de har krav på efter de almindeligt gældende regler.
- Serviceloven har ikke være sat ud af kraft, og hjælpen til den enkelte borger har derfor *kun* kunnet nedskaleres eller ændres, hvis kommunen eller leverandøren har manglet

personale på grund af sygemeldinger eller prioritering af personaleressourcer til anden indsats mod COVID-19.

- Men der er ikke tvivl om, at der er borgere derude, som har fået mindre hjælp og støtte under COVID-19. Og selve det at skulle følge de sundhedsfaglige retningslinjer har også ført til en ændret dagligdag for mange. Det er derfor vigtigt, at kommunerne ved genåbningen har et særligt fokus på de mennesker.
- Vi har et stort ansvar for at beskytte de udsatte mod coronasmitte. Vi har skulle åbne så hurtigt som muligt, men så langsomt som nødvendigt.
- Vi har bedt de svageste om at være de stærke. Og jeg vil gerne anerkende, at det har været meget at bede om.
- Nu er opgaven at række ud og genskabe en tryk hverdag for de borgere, som er allermest sårbare over for ændringer i hverdagen.
- Derfor var det også centralt, at kommunernes mulighed for at fravige gældende regler dels var snæver og blev ophævet, så hurtigt, som det var sundhedsmæssigt forsvarligt.

- For selvom COVID-bekendtgørelsen automatisk ville udløbe 1. juli, har det været vigtigt for mig, at tilstandene på socialområdet blev normaliseret så hurtigt som muligt.
- Jeg er glad for, at vi sammen er rigtigt godt på vej mod normale tilstande.

[Status på aftalen af den 25. april 2020 om initiativer for sårbare og udsatte grupper i forbindelse med COVID-19]

- Jeg vil starte med at give en status og opfølgning på vores *aftale af den 25. april om initiativer for sårbare og udsatte grupper i forbindelse med COVID-19*, der baserer sig på aftalen ved det store bord fra 17. april vedrørende *udvidelse af den første fase af en kontrolleret genåbning*.
- Den status vil tage udgangspunkt i det statusnotat, I modtog den 11. juni.
- Overordnet går det godt. Og jeg mener, at det er en stor succes i sig selv, at vi i fællesskab – politikerne, kommunerne, ledelserne på botilbuddene og pårørende – er lykkedes med at beskytte udsatte borgere mod COVID-19-smitte samtidig med, at vi også har sikret en forsvarlig genoptagelse af aktiviteterne på socialområdet.
- Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sende en stor tak til alle, der har bidraget til det.

[Aftalen]

- Vores aftale indeholdt tre hovedelementer:
  - Genoptagelse af aktiviteter på det sociale område
  - Etablering af tre partnerskaber
  - Og så en lang række konkrete initiativer til udsatte børn og unge, udsatte voksne og mennesker med handicap

[Genoptagelse af aktiviteter på det sociale område]

- I aftalen var vi enige om, at der skulle ske genoptagelse af tilbud og indsatser på det sociale område.
- Derfor skrev jeg den 29. april til myndigheder, tilbud og organisationer, at sociale tilbud og indsatser, hvor der i en periode har været truffet beslutning om at nedjustere eller omlægge indsatserne eller helt eller delvist at lukke ned, gradvist igen kunne vende tilbage til normale forhold og tage imod børn, unge og voksne med behov for hjælp og støtte. Selvfølgelig under iagttagelse af gældende sundhedsfaglige retningslinjer.
- Jeg understregede, at private og kommunale tilbud bør prioritere at genoptage åbne tilbud og indsatser, som kan understøtte tryghed og trivsel hos borgerne, særligt hos de

grupper, som har været særligt hårdt ramt af restriktioner og generel nedlukning.

- Det fulgte vi sammen op på senest den 10. juni, hvor COVID-19-bekendtgørelsen blev ophævet. Dermed fik vi sikret, at også de lovgivningsmæssige rammer for normalisering er på plads.

[KL's undersøgelse]

- Som I også ved, har KL undersøgt, hvordan det går med genoptagelsen af aktiviteter og indsatser på udvalgte områder i kommunerne.
- KL's undersøgelse viser bl.a., at der fortsat mangler at blive genoptaget en hel del indsatser. Og i virkeligheden også *for* mange.
- Det er naturligvis ikke tilfredsstillende.
- Ministeriet og jeg har benyttet og benytter fortsat enhver lejlighed til at opfordre myndighederne til at række ud til de borgere, som har været særligt berørt af nedlukningen af samfundet.
- Det samme sker i ministeriets tætte og løbende dialog med KL om status på socialområdet.

- Og det er trods alt bedre at have en diskussion om, om der har været lukket for meget ned, end om der har været lukket for lidt, med alt hvad det ville have haft af konsekvenser ift. smittespredning og sygdom.
- Men som nævnt er det ikke tilfredsstillende. Derfor vil jeg inden sommerferien bede KL om umiddelbart efter ferien at give en status på deres undersøgelse.
- Jeg har nemlig – det tror jeg, vi alle har – en forventning om, at kommunerne hurtigt er og har været klar til at bistå borgerne med den hjælp og støtte, som der naturligt er opstået behov for.

[Det midlertidige besøgsforbud]

- I vores aftale var vi også enige om at lempe det midlertidige besøgsforbud på sociale tilbud på en sundhedsmæssig forsvarlig måde.
- Vi foretog den første lempelse sammen den 13. maj. Fra det tidspunkt har beboerne kunnet få besøg
  - af 1-2 *faste besøgs personer* - hovedsageligt på tilbuddets udearealer - og i visse tilfælde i den del af tilbuddet, som beboeren selv råder over, hvis de havde egen indgang.

- Og hele vejen igennem i *kritiske situationer*, som bl.a. omfatter børn under 18 år og voksne med et særligt behov for besøg f.eks. i tilfælde af kritisk sygdom.
- Det er vigtigt at huske på, at formålet med det midlertidige besøgsforbud har været vores ønske om at beskytte udsatte mennesker på sociale tilbud mod coronasmitte.
- Det er jeg som nævnt rigtig glad for, at vi sammen er lykkedes med.
- Vores lempelse af forbuddet fra maj betyder, at vi udover at beskytte beboerne mod coronasmitte også har tilstræbt normalisering, så snart vi kunne.
- Og med vores seneste lempelse er vi nu næsten i mål og kan kigge på et område, hvor særlige forbud ikke længere er til stede.
- Vi har netop i mandags (med ikrafttræden i dag) taget næste skridt og har nu vendt udgangspunktet om, så generelle besøgsrestriktioner på socialområdet som udgangspunkt er ophævet.
- Til gengæld har vi givet den lokale ledelse på det enkelte sociale tilbud mulighed for konkret at begrænse, herunder helt afskære adgangen til besøg, hvis hensynet til at beskytte

beboere eller personale, som er i en risikogruppe eller beskytte mod smitte i tilfælde af smitteudbrud, gør det nødvendigt. Vi har jo desværre set eksempler på lokale udbrud, senest i Hjørring. I sådanne tilfælde kan der være behov for særligt at beskytte borgerne.

- Så vi skal fejre normaliseringen, der betyder, at vi ikke længere begrænser mulighederne for en almindelig hverdag.
- Men vi skal heller ikke være blinde for, at smitten stadig er i vores samfund og, at der også på vores område er særligt udsatte grupper, som vi fortsat skal passe på.

[Frihedsrettigheder for borgere i botilbud og ulovlig frihedsberøvelse]

- Jeg er i forlængelse heraf blevet bedt om at oplyse, om det er min holdning, at borgere i botilbud har og har haft de samme frihedsrettigheder, som andre borgere, og om jeg er bekendt med, at der har været ulovlig frihedsberøvelse af borgere i botilbud.
- Jeg vil gerne starte med *kraftigt* at understrege, at hverken COVID-19-bekendtgørelsen eller bekendtgørelsen om det midlertidige besøgsforbud har ændret på personalets beføjelser til at anvende magt på bosteder og botilbud.

- Det har hele tiden været de almindelige regler om magtanvendelse, der har været gældende.
- Det har vi understreget fra start. Første gang i en orienteringsskrivelse den 17. marts til samtlige kommuner, regioner og socialtilsyn mv. Og det er gentaget i flere orienteringsskrivelser.
- Det er også påpeget i Q/A'er på ministeriets hjemmeside, ligesom det fremgår af Socialstyrelsens retningslinjer for genoptagelse af aktiviteter på socialområdet.
- I forlængelse heraf har jeg også på vores statusmøder bedt jer melde ind med konkrete eksempler, hvis I havde nogen, som ministeriet så kunne følge op på.
- Derudover vil jeg også understrege, at bekendtgørelsen om midlertidigt besøgsforbud ikke har indeholdt et forbud mod, at beboerne har kunnet tage på besøg eller foretage andre ærinder uden for tilbuddene.
- I den forbindelse har tilbuddene ikke haft mulighed for at nægte beboere adgang efter besøg, ærinder eller lignende, og de har heller ikke haft mulighed for f.eks. at isolere beboerne, når de er kommet hjem.

- Vi hører desværre historier om, at det er sket, og det er selvfølgelig ikke i orden.
- Det har jeg og ministeriet i øvrigt orienteret og vejledt om, hver eneste gang, der har været anledning til det. Senest ved udsendelsen af en orienteringsskrivelse i forbindelse med vores første lempelse af besøgsforbuddet den 13. maj. Og det vil vi fortsætte med.

[Etablering af tre partnerskaber]

- Et andet hovedelement i vores aftale fra den 25. april bestod i etableringen af tre partnerskaber på socialområdet.
- Partnerskabernes rolle i genåbningen af samfundet har været at medvirke til at skabe tryghed og modvirke ensomhed, sårbarhed og mental mistrivsel hos udsatte børn, udsatte voksne, børn, unge og voksne med handicap og ældre.
- *Partnerskabet for udsatte børn* har i forbindelse med genåbningen af samfundet især fokuseret på udsatte børn og unges trivsel i familien, tilbagevenden til skole, dagtilbud og fritidsliv - og ensomhed blandt udsatte børn og unge.
- *Partnerskabet for udsatte voksne* har senest mødtes den 18. juni og har især drøftet ensomhed, opkvalificering af digitaliseringskompetencer, ulighed i sundhed og efterslæb i

ikke-håndterede psykiske problemer og misbrug. Det drejer sig bl.a. om store udfordringer med selvisolering.

- *Partnerskabet for mennesker med handicap* afholdt deres andet møde den 23. juni, hvor der bl.a. blev drøftet et udkast til en ensomhedsstrategi. Partnerskabet har også fokuseret på at indsamle gode eksempler til deling på portalen.
- Jeg er glad for den indsats, partnerskaberne leverer, og jeg glæder mig til at følge de løbende resultater af arbejdet.

[Øvrige initiativer til udsatte børn og unge, udsatte voksne og mennesker med handicap]

- Vores aftale indeholder også en række vigtige initiativer under forskellige ministeriers områder.
- Jeg vil i dag give en status på udmøntningen af tilskuddene.
- En selvstændig gennemgang af hvert initiativ bliver langtrukket. Derfor vil jeg oversende et opdateret statusnotat til udvalget.

[Initiativer på SIMs område]

- Finansudvalget tiltrådte, som I ved, aktstykkerne til udmøntning af initiativerne den 14. maj 2020.

- De organisationer, der med aftalen skal modtage et direkte tilskud på Social- og Indenrigsministeriets område, har efterfølgende fået tilsendt et tilskudsbrev.
- Socialstyrelsen har oplyst, at over halvdelen af tilskuddene pr. 17. juni er under udbetaling.
- Den resterende del afventer, at organisationerne indsender oplysninger om udbetaling mv.
- Socialstyrelsen har været i løbende kontakt med de organisationer, som mangler at indsende materiale. Så der arbejdes på også at få det sidste materiale ind, så pengene kan komme ud og arbejde.
- Med aftalen blev der også afsat 5 mio. kr. til en ansøgningspulje til ferielejre, dagsarrangementer mv.
- Der var ansøgningsfrist for puljen d. 29. maj. Nu sagsbehandles alle ansøgningerne. Det forventes, at ansøgerne får svar sidst i juni.

[Initiativer på øvrige ministerområder]

- Initiativerne på de øvrige ministerområder er også i god gænge og er enten under behandling, eller afventer projektbeskrivelse og budget.

- Uddannelse- og Forskningsministeriet har oplyst, at processen med udmøntningen går som planlagt. Aktstykket for initiativerne er tiltrådt af Finansudvalget 11. juni.

[Puljen på 50 mio. kr.]

- Den 7. april besluttede et bredt flertal af Folketingets partier desuden [alle partier ekskl. Nye Borgerligere] at afsætte 50 mio. kr. til en kompensationspulje som led i Aftale om et stærkt civilsamfund både under og efter COVID-19.
- Puljen er målrettet økonomisk støtte til frivillige sociale civilsamfundsorganisationer, der varetager sociale tilbud.
- Det er aftalt, at den konkrete udmøntning af puljen skulle afvente et bedre overblik over, hvordan organisationernes økonomi påvirkes af COVID-19. Situationen udvikler sig gradvist – også i takt med genåbningen af samfundet, herunder genbrugsbutikker. Det skal også tages med i målretningen af puljen, så den dækker netop der, hvor behovet er.
- Jeg forventer at indkalde aftalepartierne til en drøftelse af puljen på den anden side af sommerferien.

[Opsamling og afslutning]

- Afslutningsvist vil jeg gerne kvittere for vores gode samarbejde om håndteringen af COVID-19. Det har været en fornøjelse at vi politikere sammen har kunnet arbejde for at finde en vej gennem denne krise. Og det har været en fornøjelse at se, at hele sektoren i den grad har været i arbejdstøjet sammen med os.
- Som jeg har nævnt, er jeg virkelig glad og stolt over, at vi har formået at beskytte vores udsatte medborgere. Der er blevet arbejdet hårdt- og også på nye måder – for at sikre det.
- De gode erfaringer fra COVID-19 skal vi tage med os videre. Det indeholder meget læring til, hvordan vi kan udvikle områder til gavn for de udsatte.
- Tak.